

ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
ของเทศบาลตำบลอู่ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

**Needs to Participation of people in Making the 3-Years Development Plan
of E-Tue Sub-district Municipality Yangtalad District, Kalasin Province**

วิทยา ภูชมศรี (Wittaya Phoochomsri)* ดร.ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ (Dr.Piyaluk Potiwan)**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วม เปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน และข้อเสนอแนะความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอู่ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลอู่ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 340 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) แล้วสุ่มตัวอย่างโดยวิธีเป็นระบบ (Systematic Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .32 ถึง .93 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลอู่ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอู่ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามขนาดหมู่บ้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 และข้อเสนอแนะในการศึกษา คือสร้างเครือข่ายภาคประชาชน ให้สามารถนำแนวคิดและหลักการการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติการตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม และควรส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชน ให้กล้าแสดงออก สามารถแก้ไขปัญหา นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาสามปีอย่างมีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The purposes of this study was aimed to study the level of participation of people, to compare needs to Participation of people, and suggestions needs to Participation of people in Making the 3-Years Development Plan of E-Tue Sub-district Municipality Yangtalad District, Kalasin Province. The samples subjects were 340 people who had political election right in E-Tue Sub-district Municipality Yangtalad District, Kalasin Province. They were selected by the formula calculation of Taro Yamane and then Systematic Sampling. The instrument was rating scale questionnaire. With the discrimination power between .32 to .93 and the reliability at .92. The statistics were used Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and One-way ANOVA. The case find the differences perform paired tests by Least Significant Difference method.

* นักศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

** อาจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

The results of the study were as follows; Need to Participation of people in Making the 3-Years Development Plan of E-Tue Sub-district Municipality Yangtalad District, Kalasin Province, as overall were at moderate level. The results comparison need to participation of people for Making the 3-Years Development Plan of E-Tue Sub-district Municipality Yangtalad District, Kalasin Province. Classified by village size found that not difference with statistically significant at the .05 level. The useful suggestions were found that ; Create a network of public. Be able to apply the concepts and principals involved in the execution of policies, plans, programs or activities and should promote the participation of the public. Be assertive, Can resolve leading to a three-year development plan effectively.

คำสำคัญ: ความต้องการ ร่วมกัน แผนพัฒนาสามปี

Key Words: Needs, Participation, The 3-Years Development Plan

บทนำ

ประเทศไทยในสภาวะการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำรงชีวิตของประชาชน โดยในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังของทางราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ระบุไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้น มีอัตรากำลังมากขึ้น รวมทั้งมีภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องมีการเตรียมการ เพื่อรองรับมาตรการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณอัตรากำลังจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2551)

เทศบาลตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 คือการกระจายอำนาจความรับผิดชอบการตัดสินใจให้กับประชาชนในท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเอง บริหารกิจการของท้องถิ่นเองโดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางแต่เพียงฝ่ายเดียว และพระราชบัญญัติการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 ก็ได้กำหนดให้เทศบาลตำบลต้องจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกๆด้าน เพื่อการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เทศบาลตำบลคือได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด และเปิดโอกาสให้

ประชาชนทุกระดับได้เข้ามามีส่วนร่วม แต่ประชาชนในพื้นที่ยังไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคือ จากการสังเกตของผู้ศึกษาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ ในเทศบาลตำบลคือก่อนมีการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคือได้มีการประชาสัมพันธ์ทุกหมู่บ้าน มีการรณรงค์การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคือเพื่อประโยชน์ของประชาชนและเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างตรงจุด แต่ก็ยังไม่ได้รับความร่วมมือในการเข้าร่วมการทำและปรับปรุงแผนพัฒนาสามปีเท่าที่ควร ที่ผ่านมาประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญมากนัก ผู้เข้าร่วมประชามมีน้อยผู้ดำเนินการส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำหมู่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านเพียงไม่กี่คน ทำให้ปัญหาความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านที่ถูกนำมาจัดทำแผนพัฒนาสามปีไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมา ผู้ศึกษาในฐานะบุคลากรเทศบาลตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงมีความสนใจที่โครงการทราบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับใด ประชาชนแต่ละขนาดของหมู่บ้านมีความต้องการการมีส่วนร่วมต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของแตกต่างกันหรือไม่ และข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเกิดความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม ส่งผลให้การจัดทำแผนพัฒนาสามปีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนหมู่บ้าน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เป็นตัวแทนครัวเรือนมีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 12 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,255 คน (ทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคือ, 2555)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ครัวเรือนละ 1 คน ในเขตเทศบาลตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 12 หมู่บ้าน จำนวน 340 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม(Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามนิยามศัพท์เฉพาะรวมทั้งกรอบแนวคิดของการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หมู่บ้านขนาดเล็ก หมู่บ้านขนาดกลาง หมู่บ้านขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคือ ตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (บุญชม, 2545)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Opened)

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคือ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

2. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและทำการร่างแบบสอบถาม

2.2 นำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษากันคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2.3 นำร่างแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้การครอบคลุมเนื้อหา และความเป็นปรนัยของเครื่องมือด้านโครงสร้างด้านเนื้อหา โดยการหาค่า IOC (Index of Congruency)

2.4 นำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษากันคว้าอิสระ เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

2.5 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try - out) กับประชากรในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลคือ ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ โดยวิธีสหสัมพันธ์เพียร์สัน จากนั้นวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .32 ถึง .93 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไข จัดพิมพ์เป็นชุดสมบูรณ์ลงเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนตัวอย่าง 340 ชุด
2. ขอหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ถึงนายกเทศมนตรีตำบลอิฐ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล โดยแนบบแบบสอบถามที่ลงรหัสของแบบสอบถาม จำนวน 340 ชุด เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง
4. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ดำเนินการลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม หลังจากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามแล้ว
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form) โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
  - 2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละและค่าความถี่
  - 2.2 ตอนที่ 2 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอิฐ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ของ (บุญชม, 2545) ดังนี้
    - มีส่วนร่วมมากที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน
    - มีส่วนร่วมมาก กำหนดให้ 4 คะแนน
    - มีส่วนร่วมปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน
    - มีส่วนร่วมน้อย กำหนดให้ 2 คะแนน
    - มีส่วนร่วมน้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

2.3 นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมาย โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ที่แปลความหมายดังนี้ (บุญชม, 2545)

- 4.51–5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับมากที่สุด
- 3.51–4.50 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับมาก
- 2.51–3.50 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับปานกลาง
- 1.51–2.50 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับน้อย
- 1.00–1.50 หมายถึง มีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

2.4 การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอิฐ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างรายคู่ จะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

2.5 ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอิฐ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยแจ้งความถี่ในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ
  - 1.1 หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม IOC (Index of Congruency)
  - 1.2 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถาม
  - 1.3 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สถิติทดสอบสมมติฐาน

3.1 การ ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติในการเปรียบเทียบที่ระดับ .05

3.2 สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการวิเคราะห์ความถี่แล้ว นำมาวิเคราะห์รวบรวมสรุปในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.10$) และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.52$) และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.26$) และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 2.95$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามขนาดหมู่บ้าน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความแตกต่าง 1 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และไม่แตกต่าง 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และมีส่วนร่วมในการสนับสนุน หรือบริจาคทรัพยากรที่จำเป็น รวมถึงมีส่วนร่วมเสนอแนวทางการพัฒนาหรือแสดงออกเพื่อแก้ไขปัญหาและลดปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาสามปี การคัดเลือกผู้แทน ประชาคม ท้องถิ่น เพื่อเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผล และชุมชนจะได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจากการดำเนินโครงการที่กำหนดในแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล

อภิปรายผล

1. ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล อําเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาที่ออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ยังขาดการสนับสนุนในด้านการประสานงานเพื่อดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสามหรือปฏิบัติการตามนโยบาย รวมถึงในการติดตามและประเมินผลในการจัดประชาคมท้องถิ่นเพื่อเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาสามปี หรือบริจาคทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเก่าขาม อําเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมคือการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนขาดความรู้ความสนใจที่จะเข้าร่วมประชุม

ผู้นำชุมชนขาดการเผยแพร่ความรู้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอติดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามขนาดหมู่บ้าน ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาที่ออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม เสนอแนวความคิดริเริ่มในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เสนอปัญหาความต้องการของชุมชน และการตัดสินใจเลือกโครงการที่เหมาะสมเพื่อนำมากำหนดในแผนพัฒนาสามปีไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาจากรายคู่ยังพบว่าหมู่บ้านขนาดเล็กกับขนาดกลางมีความต้องการไม่ต่างกัน ในการเสนอปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Cohen J.M. and Uphoff (1981) ได้เสนอว่า กระบวนการตัดสินใจ เป็นหนึ่งในสี่ของกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งการตัดสินใจ เป็นกระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง จากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณา หรือประเมินอย่างดีแล้วว่า ตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุน โครงการและร่วมมือกับองค์กร หรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงผลสำเร็จที่ตามมา

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้แทนประชาคมท้องถิ่นเพื่อเป็นคณะกรรมการ กำหนดแนวทาง ติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาสามปีของเทศบาล ไม่ต่างกันโดยพิจารณาจากรายคู่พบว่าหมู่บ้านขนาดเล็กกับขนาดกลางมีความต้องการไม่ต่างกัน และได้สอดคล้องกับทฤษฎีของ Norman T.Uphoff (1980) ได้เสนอว่า

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีนดา (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอมือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่าการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่าคณะกรรมการชุมชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และขนาดของชุมชนที่อาศัยมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคามไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลของการศึกษาไปใช้

1.1 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอติดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาได้นำข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับมาเป็นข้อเสนอแนะ ในการนำไปใช้ ดังนี้

1.1.1 เทศบาลตำบลอติดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน เพื่อนำมากำหนดแนวทางจัดทำแผนพัฒนาสามปี

1.1.2 เทศบาลตำบลอติดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและดำเนิน โครงการแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลอติดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอติดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามขนาด

หมู่บ้าน ผลของการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงกำหนดข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

1.2.1 เทศบาลตำบลอิตรือ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรหาแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วม และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการคิดริเริ่มในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

1.2.2 เทศบาลตำบลอิตรือ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนเพื่อให้มีส่วนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

1.3 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลอิตรือ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาได้กำหนดข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

1.3.1 เทศบาลตำบลอิตรือ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรให้ประชาชนเสนอแนวทางการพัฒนาหรือแสดงออก เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาและการพัฒนาและแก้ไขปัญหาและชุมชน

1.3.2 เทศบาลตำบลอิตรือ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่ม โครงการหรือกิจกรรมของชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการตัดสินใจ ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลอิตรือ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลอิตรือ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์เพื่อประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตากรุณาและความช่วยเหลืออย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองถึง ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต ชัยเกียรติธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิ และ อาจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำแนะนำจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. กระทรวงมหาดไทย. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น; 2546.

เทศบาลตำบลอิตรือ. แผนพัฒนา 3 ปี (2555 -2557). เทศบาลตำบลอิตรือ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์; 2556.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก; 2545.

ปรีดา อธิลาเวทย์. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์]. มหาสารคาม: วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาสิราชภัฏมหาสารคาม; 2550.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, ราชกิจจานุเบกษา (2550, 24 สิงหาคม). เล่ม 124 ตอนที่ 47ก. หน้า 1-127; 2550.

วาสนา ถิ่นขาม. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแก้งสาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ]. มหาสารคาม: วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2548.

Cohen , J.M. and Uphoff , N.T. Rural Development

Participation : Concept and Measures for Project
Design Implementation and Evaluation. Rural
Development Committee Center for International
Studies , Cornell University; 1981.